

<https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.4.2>

УДК 004.9-047.22

Олена Мурзіна

ORCID iD 0000-0002-6968-5525

кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри медичної фізики, біофізики та вищої математики, Запорізький державний медичний університет, пр. Маяковського, 26, 69005 Запоріжжя, Україна, elena_murzina@ukr.net

МЕДІАКОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ: СУТНІСТЬ ПОНЯТЬ

У статті проведено аналіз науково-педагогічної літератури, в ході якого визначено сутність понять «медіаграмотність» та «медіакомпетентність», а також подані власні дефініції. Під медіакомпетентністю ми розуміємо сукупність знань, умінь, здібностей, що сприяють пошуку, відбору, інтерпретації, використанню, оцінюванню, критичному аналізу, створенню та передаванню медіаінформації. Медіакомпетентність фахівців ми визначаємо як їх компетентність щодо застосування медіатехнологій у професійній діяльності. Медіакомпетентність включає інформаційну, інформатичну, комунікаційну та комунікативну компетентності. Медіакомпетентність формується через медіаграмотність, якої, у свою чергу, можна досягти в процесі медіаосвіти. Вона допомагає особистості критично мислити, що сприяє формуванню певного розуміння медіаінформації та прийняттю компетентних рішень у відповідь на неї. Медіаграмотність ми визначаємо як процес розвитку особистості за допомогою медіа та з метою формування медіакультури, розвитку комунікативних і творчих здібностей, критичного мислення, уміння знаходження, інтерпретації, оцінювання й аналізу медіаінформації за допомогою медіатехнологій. Тобто медіаграмотна особистість здатна контролювати медіа та орієнтуватися в медіасередовищі, ефективно знаходити потрібну інформацію, а також може усвідомлювати і контролювати хибність повідомлення.

Ключові слова: критичне мислення; медіа; медіаграмотність; медіакомпетентність; медіаосвіта; медіапростір; медіасередовище.

Вступ. Сьогодні неможливо уявити навчання без використання інформаційно-комунікаційних технологій та медіа. Тому одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасної вищої освіти є впровадження інформаційно-комунікаційних та мультимедійних технологій у навчальний процес. Популярність медіа зростає щодня і створює медіасередовище, яке впливає на освіту, світогляд та формування ціннісних орієнтацій молоді. Вплив може бути як позитивним, так і негативним. Протидіяти такому впливу можна за допомогою формування в людини медіакомпетентності.

Тому майбутні фахівці повинні вміти критично сприймати медіаінформацію, аналізувати, оцінювати та розрізняти факти й судження, створювати власні медіапродукти, використовувати в навчанні та майбутній професійній діяльності сучасні медіатехнології. Все це забезпечує формування медіакомпетентності. А складовою медіакомпетентності є медіаграмотність, яка «розглядається як уміння ефективно взаємодіяти з медіапростором, правильно розуміти, оцінювати інформацію, аналізувати, передавати її

іншим, дотримуючись медіакультурних цінностей, уподобань і стандартів» (Найдьонова, 2016). Також медіаграмотність «забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, реалізувати активну громадянську позицію» (Найдьонова, 2016). Тому актуальним є необхідності формування медіаграмотності молоді.

Аналіз наукових публікацій. Питання медіакомпетентності та медіаграмотності розкривають у своїх дослідженнях українські дослідники (В. Іванов, Л. Найдьонова, Г. Онкович, А. Сулім та ін.) і зарубіжні (С. Берен, В. Вебер, Дж. Потер, К. Тейлор та ін.), проблемам масової комунікації присвячені праці Л. Губерський, С. Демченко, В. Терина, взаємовплив освіти й засобів масової інформації, культури й мас-медіа представлено в роботах Д. Бакінгем, Дж. Гоннет, Дж. Люлл.

Науковці наголошують на необхідності фор-

мування у суб'єктів пізнання навичок та умінь різнобічно опрацьовувати медійний матеріал, що передбачає його аналіз, інтерпретацію, структурування і створення концептуальних моделей (С. Жаботинська, А. Коллінз, Д. Румельхарт).

На сьогодні не існує єдиної концепції й, відповідно, термінології «медіакомпетентність» та «медіаграмотність»: є певна змішаність та невизначеність термінів, у різних наукових працях вони трактуються по-різному. Серед науковців досі триває дискусія щодо визначення змісту й сутності цих понять, встановлення їх структурних компонентів. Деякі аспекти досі залишаються до кінця нерозкритими, що і визначає необхідність подальшого дослідження цієї проблематики.

Мета статті – на основі аналізу науково-педагогічної літератури проаналізувати сутність понять «медіаграмотність» та «медіакомпетентність» спираючись на різні погляди зарубіжних та вітчизняних науковців.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань нами використано теоретичні методи, а саме: аналіз та систематизація науково-педагогічної літератури з метою визначення сутності понять «медіаграмотність» та «медіакомпетентність»; узагальнення для формування наукового тезаурусу.

Результати та їх обговорення. Проаналізуємо термінологічний апарат дослідження. Розглянемо сутність поняття «медіаграмотність», яке окремі дослідники визначають як складову інформаційної грамотності, а інші засвідчують протилежність цих понять.

Визначення поняття «медіаграмотність». Медіаграмотність спрямована на здобуття особою навичок розуміння ролі й функцій засобів масової комунікації та інших джерел інформації в суспільстві, критичну оцінку медіаконтенту, взаємодію із засобами масової комунікації для самовираження, міжкультурного діалогу, застосування навичок, включаючи навички в сфері інформаційно-комунікаційних технологій, для вироблення власного контенту.

W. Potter (2013) вважає, що медіаграмотність - це «велика кількість перспектив, які ми активно використовуємо, щоб презентувати себе в засобах масової комунікації та інтерпретувати сенс повідомлень, з якими стикаємося». Він наголошує, що «особистий локус (власна система інформаційних цілей, яка містить фільтри, тобто, яку інформацію ігнорувати, а яку використовувати й кваліфікувати як корисну), структура знань (спосіб організації мислених процесів та зберігання інформації в пам'яті) та відповіді» є важливими складовими медіаграмотності. Також автор виділяє вісім ключових рівнів медіаграмотності: осягнення основних положень,

усвідомлення мови, усвідомлення викладеної інформації, розвиток скептицизму, емпіричне вивчення, критичне оцінювання, соціальна відповідальність.

Особливістю медіаграмотності є те, що її мета полягає у «вивченні питань, які виникають тоді, коли люди критично підходять до медіаконтенту (ставити питання, виявляти ключові концепції, встановлювати зв'язки між численними ідеями, ставити питання і відповідати на них, виявляти помилки – тобто дії, які вимагають розумових навичок)» (Thoman, Jolls, 2004).

Медіаграмотність розглядають як «сукупність мотивів, знань, умінь і можливостей, що сприяють добиранню та передаванню медіатекстів різних форм, жанрів, а також аналізу складних процесів функціонування медіа в суспільстві» (Іванов, Волошенюк, 2012).

Згідно з дослідженнями «медіаграмотність – це активне чи пасивне сприйняття і використання матеріалів медіа, включаючи їх критичне сприйняття й усвідомлену оцінку, розуміння методів, які використовують медіа і їх вплив; сукупність компетенцій, які дозволяють людям отримувати доступ, аналізувати, оцінювати і створювати повідомлення в різних видах медіа, жанрах і формах для особистого самовираження і реалізації своїх цивільних прав та, тим самим, забезпечення фундаментальних свобод суспільства» (Дорожня карта з медіаосвіти і медіаграмотності України, 2016). Тобто медіаграмотна людина здатна читати, аналізувати, оцінювати й передавати медіаінформацію.

Медіаграмотність розглядають як «комплекс навичок та вмінь не лише користуватися технікою мас-медіа та спілкуватися з її допомогою, а насамперед розрізняти першорядну й другорядну інформацію, абстрагуватися від надлишкової, сповна сприймати зміст, «прочитувати» підтекст і тлумачити його» (Боришполець та ін., 2009).

На основі всіх представлених визначень, ми бачимо, що хоч і подаються різні визначення поняття, але більшість науковців єдині в тому, що медіаграмотність є результатом медіаосвіти та полягає в здатності критичного аналізу і інтерпретації медіаінформації, створення власного медіапродукту, відповідальності за використання та створення медіаінформації.

Отже, медіаграмотна особистість здатна контролювати медіа. Вона орієнтується в медіасередовищі, ефективно знаходить потрібну інформацію та може усвідомлювати і контролювати хибність повідомлення.

Визначення поняття «медіакомпетентність». Розглянемо сутність поняття «медіакомпетентність». Відмітимо, що на сьогодні існує певна невизначеність даного терміну.

У науково-педагогічній літературі медіаком-

петентність розглядається як елемент та кінцевий результат медіаосвіти. Вона стає елементом професійної компетенції фахівців та фактором успішності в сучасному медіапросторі.

У квітні 2016 р. Президія Національної академії педагогічних наук України схвалила нову редакцію Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, яка розглядається як важлива складова модернізації освіти та сприяє побудові інформаційного суспільства. У ній зазначено, що «медіакомпетентність – це рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, реалізувати активну громадянську позицію» (Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, 2016).

Медіакомпетентність виступає як засіб отримання знань, спосіб самореалізації потенційних можливостей особистості. W. J. Potter (2001) розглядає медіакомпетентність як сукупність досвіду, умінь щодо використання медіа, готовність до самовдосконалення та передбачає наявність умінь щодо роботи та створення медіапродукту. Дослідник вважає, що особистість має постійно вдосконалювати свій рівень взаємодії з медіа. R. Kubey (1997) визначає медіакомпетентність особистості як «здатність аналізувати, використовувати, оцінювати та передавати повідомлення у різних формах».

D. E. Alvermann, J. S. Moon, M. C. Hagood (1999) стверджують, що «медіакомпетентність дає людям розуміння того, як медіатексти, які є частиною щоденного життя, допомагають пізнанню світу в різноманітних соціальних, економічних і політичних ситуаціях, а також медіапедагогіки». Вони розглядають медіакомпетентність як «компетентність у сприйнятті, створенні та передаванні інформації, що відбувається завдяки технічним та семіотичним системам з урахуванням їх обмеженості і базується на критичному мисленні та на спроможності вести медіатизований діалог з іншими людьми».

K. Tuner (1998) «медіакомпетентність» визначає, як «здатність знаходити, оцінювати та ефективно використовувати інформацію в особистій та професійній діяльності». D. Waacke (1996) дефінує медіакомпетентність як «складову комунікаційної компетентності, яка дає змогу особистості орієнтуватися у медіатизованому середовищі і активно дізнаватися про світ за допомогою медіа». П. Вінтерхофф-Шпурк (2007) структурує медіакомпетентність на «інформаційну компетентність в технічному аспекті, інформаційну Я-компетентність, інформаційну соціальну компетентність, медіакомпетентність

в технічному аспекті, медіакомпетентність в Я-аспекті, медіакомпетентність в соціальному аспекті». S. Bl meke (2003) характеризує медіакомпетентність як «здатність аналізувати, редагувати, оцінювати медіа-тексти; виокремлення ролі медіа в освітньому процесі загальноосвітніх установ; підвищення рівня професійної підготовки у відповідності до освітніх вимог».

Л. Найдьонова (2009) визначає медіакомпетентність як сприйняття, створення та передачу повідомлень за допомогою технічних і медіатехнічних систем. Вона наголошує на необхідності розвитку критичного мислення особистості для адекватної роботи з медіа та здатністю до медіатизованого діалогу. У свою чергу, Г. Онкович (2014) характеризує медіакомпетентність як результат медіаосвіти та готовність до здійснення діяльності за допомогою медіа і використання професійно орієнтованих медіатекстів.

За твердженням А. Сулім (2011), «медіакомпетентність – це результат процесу медіаосвіти, яка допомагає людині активно використовувати можливості інформаційного поля – телебачення, радіо, відео, преси, Інтернету, розвиває вміння критичного мислення, які допомагають скласти незалежні судження і прийняти компетентні рішення у відповідь на інформацію, передану каналами масової комунікацій». О. Кравченко (2018) поєднує медіакомпетентність з професійною та економічною компетентностями. Вона вважає, що сучасне життя щільно медіатизоване, тому просування людини в матеріальному, кар'єрному, статусному планах стає безпосередньо залежним від рівня її медіакомпетентності. А показником готовності фахівця до виконання певного виду діяльності визначає медіакомпетентність

Медіакомпетентність як цільова функція вищої освіти відображує комплекс знань, умінь і навичок, психічних якостей, перелік яких залежить від низки факторів (рівня освіти, предметної специфіки), спрямованих на формування особистості, здатної до критичної переробки інформації, що отримується з засобів масової комунікації, особистості, здатної грамотно робити свою інтерпретацію медіатекстів, ґрунтуючись на отриманій інформації, особистості, готової до здійснення опосередкованої комунікації з іншими людьми.

І. Сахневич (2010) визначає медіакомпетентність як «рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіазасобами, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства». Медіакомпетентність особистості як сукупність її знань, умінь, зді-

бностей, що сприяють відбору, використанню, критичному аналізу, оцінці, створенню й передачі медіатекстів у різних видах, формах і жанрах, аналізу складних процесів функціонування медіа в соціумі (Приходькіна, 2017).

Медіакомпетентність характеризується такими критеріями як: розуміння видів впливу медіа на людину і суспільство, вміння уникати маніпуляцій; уміння здійснити правильний вибір медіа; вміння користуватися різними медіа-технологіями, вести пошук необхідної інформації; уміння самому створювати медіапродукти (Робак, 2002).

Отже, під поняттям «медіакомпетентність» ми розуміємо сукупність знань, умінь, здібностей, що сприяють пошуку, відбору, інтерпретації, використанню, оцінюванню, критичному аналізу, створенню та передачі медіаінформації. Медіакомпетентність допомагає особистості критично мислити, що допомагає формувати певне розуміння та прийняти компетентні рішення у відповідь на медіаінформацію, яка передається каналами мас-медіа.

Висновки і перспективи досліджень. Таким чином, на основі аналізу науково-педагогічної літератури можемо підсумувати, що медіаграмотність є результатом медіаосвіти та полягає

в здатності критичного аналізу і інтерпретації медіаінформації, створення власного медіапродукту, відповідальності за використання та створення медіаінформації. У нашому дослідженні медіаграмотність ми розглядаємо як процес розвитку особистості за допомогою медіа та з метою формування медіакультури, розвитку комунікативних і творчих здібностей, критичного мислення, уміння знаходження, інтерпретації, оцінювання й аналізу медіаінформації за допомогою медіа-технологій. Тобто медіаграмотна особистість здатна контролювати медіа та орієнтуватися в медіасередовищі, ефективно знаходить потрібну інформацію та може усвідомлювати і контролювати хибність повідомлення.

Медіакомпетентність ми визначаємо як сукупність знань, умінь, здібностей, що сприяють пошуку, відбору, інтерпретації, використанню, оцінюванню, критичному аналізу, створенню та передачі медіаінформації. Медіакомпетентність майбутніх фахівців ми розуміємо як їх компетентність щодо застосування медіа-технологій у професійній діяльності.

Подальші перспективи дослідження вбачаємо у визначенні структури медіакомпетентності, зокрема медіакомпетентності майбутніх лікарів.

Список використаної літератури

1. Баришполец О. Т., Найдьонова Л. А. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід. Київ: Міленіум, 2009. 440 с.
2. Винтерхофф-Шпурк П. Медіапсихологія: основні принципи. Харків: Гуманитарний центр, 2007. 288 с.
3. Дорожня карта з медіаосвіти і медіаграмотності України. *Медіаосвіта та медіаграмотність*. 2016. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua/index.php/biblioteka/publikatsii/19-publikatsii/572-dorozhnyia-karta-z-mediaosvity-i-mediahramotnosti-ukrayiny.html> (дата звернення: 1.11.2021).
4. Іванов В. Ф., Волошенюк О. В., Медіаосвіта та медіаграмотність. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
5. Кравченко О. Медіакомпетентність як основна складова професійної кваліфікації сучасного вчителя громадянської освіти. *Збірник статей Шостої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи»*. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2018. С. 150–154.
6. Найдьонова Л. А., Слюсаревський М. М. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні: нова редакція. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2016. 16 с.
7. Онкович Г. Професійно-орієнтована медіаосвіта у вищій школі. *Вища освіта України*. 2014. № 2. С. 80–87.
8. Приходькіна Н. О. Компетенція, компетентність, медіакомпетентність: аналіз термінології. *Вісник післядипломної освіти*. 2017. № 88. С. 80–88.
9. Робак А. Медіапедагогіка: аналіз інноваційного зарубіжного досвіду. *Діалог культур: Україна у світовому контексті: Філософія освіти*. 2002. Вип. 8. С. 70–92.
10. Сулім А.А. Медіакомпетентність як результат упровадження медіаосвіти. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Каразіна. Серія : Соціальні комунікації*. 2011. № 968. Вип. 3. С. 26–29.
11. Alverman D. E., Moon J. S., Hagood M. C. *Popular Culture in the Classroom*. New York: Routledge, 1999. 258 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315059327>
12. Baacke D. *Medienkompetenz Begrifflichkeit und sozialer Wandel*. Rein, A. von (Hrsg.). *Medienkompetenz als Schlüsselbegriff*. Bad Heilbronn: Klinkhardt, 1996. P. 122–124.
13. Blömeke S. *Zukünftige Lehrpersonen und das Medienhandeln von Kindern und Jugendlichen*.

- Eine empirische Studie zu Kenntnissen und Annahmen von Lehramtsstudierenden. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*. 2003. № 6. S. 276–289. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11618-003-0027-0>
14. Grizzle A., Moore P., Dezuanni M. et al. Media and information literacy: policy and strategy guidelines. Paris: UNESCO, 2013. 196 p.
15. Kubey R. Media Education: Portraits of an Evolving Field. *Media Literacy in the Information Age*. London: Routledge, 1997. P. 1–14. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781351292924>
16. Potter W. J. Media Literacy. Thousand Oaks – London: Sage Publication, 2001. 423 p.
17. Potter W. J. Media Literacy. 9th edition. Thousand Oaks, London: Sage Publication, 2019. 544 p.
18. Thoman E., Jolls T. Media literacy: A national priority for a changing world. *American Behavioral Scientist*. 2004. Vol. 48. Issue 1. P. 18–29. DOI: <https://doi.org/10.1177/0002764204267246>
19. Tyner K. Literacy in a Digital World. New York: Routledge, 1998. 292 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781410601971>

References

- Baryshpolets, O. T., Najdjonova, L. A. (2009). *Mediakuljtura osobystosti: socialjno-psykhologichnij pidkhdid [Media culture of personality: Socio-psychological approach]*. Milenium.
- Vinterhoff-Shpurk, P. (2007). *Mediapsihologiya: osnovnye principy [Media Psychology: Basic Principles]*. Humanitarian Center.
- Dorozhnyia karta z mediaosviti i mediagramotnosti Ukraini [Roadmap on media education and media literacy of Ukraine]. (2016). *Mediaosvita ta mediagramotnist*. <http://www.medialiteracy.org.ua/index.php/biblioteka/publikatsii/19-publikatsii/572-dorozhnyia-karta-z-mediaosvity-i-mediagramotnosti-ukrayiny.html>
- Ivanov, V. F., Voloshenyuk, O. V. (2012). *Mediaosvita ta mediagramotnist [Media education and media literacy]*. Free Press Center.
- Kravchenko, O. (2018). *Mediakompetentnist yak osnovna skladova profesijnoyi kvalifikaciyi suchasnogo vchitelya gromadyanskoyi osviti*. [Media competence as the main component of the professional qualification of a modern teacher of civic education]. In *Zbirnik statej Shostoyi mizhnarodnoyi naukovometodichnoyi konferenciyi «Praktichna mediagramotnist: mizhnarodnij dosvid ta ukrajinski perspektivi»* (pp. 150–154). Free Press Center.
- Najdonova, L. A., Slyusarevskij, M. M. (2016). *Koncepciya vprovadzhennya mediaosvity v Ukraini*. [The concept of introducing media education in Ukraine]. Institute of Social and Political Psychology of NAES of Ukraine.
- Onkovych, Gh. (2014). Profesijno-orijentovana mediaosvita u vyshhij shkoli [Professionally-oriented Media Education in Higher School]. *Vyshha osvita Ukrainy*, 2, 80–87.
- Prykhodkina, N. O. (2017). Kompetencija, kompetentnistj, mediakompetentnistj: analiz terminologhiji [Competence, competence, mediacompetence: Analysis of terminology]. *Visnyk pisljadyplojnoji osvity*, 88, 80–88.
- Robak, A. (2002). Mediapedagoghika: analiz innovacijnoghozarubizhnogho dosvidu [Media Pedagogical: Analysis of Innovative Foreign Experience]. *Dialogh kuljtur: Ukrajina u svitovomu konteksti: Filosofija osvity*, 8, 70–92.
- Sulim, A. A. (2011). Mediakompetentnistj jak rezuljtat uprovadzhennja mediaosvity [Mediacompetence as a result of media education]. *Visnik Harkivskogo nacionalnogo universitetu im. V. Karazina. Seriya: Socialni komunikaciyi*, 968 (3), 26–29.
- Alverman, D. E., Moon, J. S., Hagood, M. C. (1999). *Popular Culture in the Classroom*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/97813515059327>
- Baacke, D. (1996). Medienkompetenz Begrifflichkeit und sozialer Wandel. In: A. V. Rein (Hrsg.), *Medienkompetenz als Schlüsselbegriff* (S. 112–124). Klinkhardt.
- Bl meke S. (2003). Zukünftige Lehrpersonen und das Medienhandeln von Kindern und Jugendlichen. Eine empirische Studie zu Kenntnissen und Annahmen von Lehramtsstudierenden. *Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 6, 276–289. <https://doi.org/10.1007/s11618-003-0027-0>
- Grizzle, A., Moore, P., Dezuanni, M. et al. (2013). Media and information literacy: policy and strategy guidelines. UNESCO.
- Kubey, R. (1997). Media Education: Portraits of an Evolving Field. In *Media Literacy in the Information Age* (pp. 1–14). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351292924>
- Potter, W. J. (2001). *Media Literacy*. Sage Publication.
- Potter W. (2019). *Media literacy*. 9th edition. Sage Publications.
- Thoman, E., Jolls, T. (2004). Media literacy: A national priority for a changing world. *American Behavioral Scientist*, 48 (1), 18–29. <https://doi.org/10.1177/0002764204267246>
- Tyner, K. (1998). *Literacy in a Digital World*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781410601971>

Стаття надійшла до редакції 5.11.2021
Прийнято до друку 23.12.2021

МЕДИАКОМПЕТЕНТНОСТЬ И МЕДИАГРАМОТНОСТЬ: СУЩНОСТЬ ПОНЯТИЙ

Мурзина Елена, кандидат педагогических наук, старший преподаватель кафедры медицинской физики, биофизики и высшей математики,
пр. Маяковского, 26, 69005 Запорожье, Украина, elena_murzina@ukr.net

В статье проведен анализ научно-педагогической литературы, в ходе которого определены сущность понятий «медиаграмотность» и «медиакомпетентность», а также представлены собственные определения. Под медиакомпетентностью мы понимаем совокупность знаний, умений, способностей, способствующих поиску, отбору, интерпретации, использованию, оценке, критическому анализу, созданию и передаче медиаинформации. Медиакомпетентность специалистов мы определяем как их компетентность применения медиатехнологий в профессиональной деятельности. Медиакомпетентность включает в себя информационную, информатическую, коммуникационную и коммуникативную компетентности. Медиакомпетентность формируется через медиаграмотность, которой, в свою очередь, можно добиться в процессе медиаобразования. Она помогает личности критически мыслить, что способствует формированию определенного понимания медиаинформации и принятию компетентных решений в ответ на нее. Медиаграмотность мы определяем как процесс развития личности с помощью медиа и с целью формирования медиакультуры, развития коммуникативных и творческих способностей, критического мышления, умения нахождения, интерпретации, оценки и анализа медиаинформации с помощью медиатехнологий. То есть медиаграмотная личность способна контролировать медиа и ориентироваться в медиасреде, эффективно находить нужную информацию, а также может осознавать и контролировать ошибочность сообщения.

Ключевые слова: критическое мышление; медиа; медиаграмотность; медиакомпетентность; медиаобразование; медиапространство; медиасреда.

MEDIA COMPETENCE AND MEDIA LITERACY: THE ESSENCE OF CONCEPTS

Murzina Olena, PhD in Pedagogy,
Senior Lecturer, Department of Medical Physics,
Biophysics and Higher Mathematics, Zaporizhzhia State Medical University,
26 Maiakovskiy Ave, 69035 Zaporizhzhia, Ukraine, elena_murzina@ukr.net

The analysis of the scientific and pedagogical literature, during which the essence of the concepts of «media literacy» and «media competence» is revealed through different views of scientists is performed in the article. We understand media competence as a set of knowledge, skills, abilities that contribute to the search, selection, interpretation, use, evaluation, critical analysis, creation and transmission of media information. The media competence of future doctors we consider as their competence in the application of media technologies in their professional activities. Media competence includes competence of information, competence of communication, informational and communicative competences. Media competence is formed through media literacy, which, in turn, is achieved in the process of media education. It helps individuals to think critically, which helps to form a certain understanding and make competent decisions in response to media information. We define media literacy as a process of personal development through the media and in order to form media culture, develop communicative and creative abilities, critical thinking, skills of finding, interpreting, evaluating and analyzing media information with the help of media technologies. That is, a media literate person is able to control the media and navigate in the media environment, to find the necessary information, can control erroneous messages.

Key words: critical thinking; media; media competence; media education; media environment; media literacy; media space.